

La missió educativa de la família (1)

L'amor entre els pares genera a la família un ambient que facilita l'educació i el servei als altres. Aquest és el tema d'un editorial sobre la missió educativa de la família, del qual publiquem la primera part.

02/08/2010

L'home, creat a imatge i semblança de Déu, «única criatura que Déu ha volgut per si mateixa» [1], quan neix –i durant un llarg període de temps–, depèn molt de la cura dels seus

pares. Encara que des del moment de la concepció gaudeix de tota la dignitat de la persona humana, que ha de ser reconeguda i custodiada, també és un fet que necessita temps i ajuda per aconseguir tota la seva perfecció. Aquest desenvolupament – que no és automàtic ni autònom, sinó lliure i en relació amb els altres– és l'objecte de l'educació.

La mateixa etimologia del terme subratlla la necessitat que l'ésser humà té de l'educació com a part essencial del seu perfeccionament. Educar ve del llatí «ducere», que significa «guiar». L'home necessita ser guiat per altres per perfeccionar les seves facultats. També prové d'«educere», que significa «extreure». Precisament, el mateix de l'educació "extreure el millor jo" de cadascú, desenvolupar totes les capacitats de la persona. Les dues facetes –guiar i desenvolupar–

constitueixen el fonament de la tasca educativa.

Els pares, primers i principals educadors

No és molt difícil entendre que –com tantes vegades ha afirmat el Magisteri de l'Església–, «els pares són els primers i principals educadors dels seus fills» [2]. És un dret-deure que té la seva arrel en la llei natural i, per això, tots comprenen, encara que en algun cas sigui només d'una manera intuïtiva, que hi ha una continuïtat necessària entre la transmissió de la vida humana i la responsabilitat educadora.

Produeix un rebuig espontani pensar que els pares es puguin desentendre dels fills un cop que els han portat al món, o que la seva funció es podria limitar a atendre les necessitats físiques dels fills, despreocupant-se de les intel·lectuals, morals, etc. I

l'arrel d'aquest rebuig natural és que la raó humana entén que l'àmbit primari per a la acollida i el desenvolupament de la vida de l'home és la comunitat conjugal i familiar.

La Revelació i el Magisteri assumeixen i aprofundeixen els motius racionals pels quals els pares són els primers educadors. «Havent creat Déu home i dona, l'amor mutu entre ells es converteix en imatge de l'amor absolut i indefectible amb què Déu estima l'home» [3].

En el disseny diví, la família, «és una comunió de persones, reflex i imatge de la comunió del Pare i del Fill en l'Esperit Sant. La seva activitat procreadora i educativa és reflex de l'obra creadora de Déu» [4]. La transmissió de la vida és un misteri que suposa la cooperació dels pares amb el Creador per portar a l'existència un nou ésser humà,

imatge de Déu i cridat a viure com a fill seu. I l'educació participa plenament d'aquest misteri. Aquest és el motiu de fons pel qual l'Església ha afirmat sempre que «per la seva naturalesa mateixa, la institució mateixa del matrimoni i l'amor conjugal estan ordenats a la procreació i l'educació de la prole i amb elles són coronats com la seva culminació» [5]. Pertany a l'essència del matrimoni l'obertura a la vida, que no es redueix a la sola procreació dels fills, sinó que inclou l'obligació d'ajudar-los a viure una vida plenament humana i en relació amb Déu.

El misteri de la Redempció ofereix llums sobre la missió educativa dels pares en el disseny de Déu. Jesucrist, que amb les paraules i amb els fets «manifesta plenament l'home al mateix home, i li descobreix la sublimitat de la seva vocació» [6], va voler encarnar i ser educat en una

família. A més, va voler elevar el matrimoni a la condició de sagrament, portant-lo a la plenitud en el pla salvífic de la Providència.

A exemple de la Sagrada Família, els pares són cooperadors de la providència amorosa de Déu per dirigir la persona que se'ls ha confiat a la seva maduresa, acompanyant-la i afavorint-ne, des de la infància fins l'edat adulta, el creixement en saviesa, en edat i en gràcia, davant Déu i davant els homes [7].

Joan Pau II sintetitzava tota aquesta doctrina, explicant que eren tres les característiques del dret-deure educatiu dels pares [8]:

- *És essencial*, per estar vinculat amb la transmissió de la vida humana;

- *És original i primari*, respecte al paper d'altres agents educatius – derivat i secundari –, perquè la relació d'amor que es dona entre

pares i fills és única i constitueix l'ànima del procés educatiu;

- *I és insubstituïble i inalienable*: no pot ser usurpat ni delegat completament. Conscient d'aquesta realitat, l'Església ha ensenyat sempre que el paper dels pares en l'educació "té tant pes que, quan falta, difícilment pot suplir-se» [9]. De fet, l'enfosquiment d'aquestes veritats ha portat a molts pares al descuit, i fins i tot a l'abandonament, del seu paper insubstituïble, fins al punt que Benet XVI ha parlat d'una situació d'«emergència educativa» [10], que és tasca de tots afrontar.

La fi i l'ànima de la tasca educativa

«Déu que ha creat l'home per amor, també l'ha cridat a l'amor, vocació fonamental i innata de tot ésser humà» [11]. Com que l'amor és la vocació fonamental i innata de l'home, la fi de la missió educativa dels pares no pot ser altre que

ensenyar a estimar. Això queda reforçat pel fet que la família és l'únic lloc on les persones són estimades no pel que tenen, el que saben o el que produeixen, sinó per la seva condició de membres de la família: esposos, pares, fills, germans.

Són molt significatives les paraules de Joan Pau II: «En una perspectiva que a més arriba a les arrels mateixes de la realitat, cal dir que l'essència i la comesa de la família són definits en última instància per l'amor (...) Tot encàrrec particular de la família és l'expressió i l'actuació concreta de tal missió fonamental» [12].

Però, com dur a terme aquesta missió? La resposta és sempre la mateixa: amb amor. L'amor no és només el fi, sinó també l'ànima de l'educació. Joan Pau II, després de descriure les tres característiques

essencials del dret-deure educatiu dels pares, concloïa que, «per sobre d'aquestes característiques, no pot oblidar-se que l'element més radical, que determina el deure educatiu dels pares, és l'amor patern i matern que troba en l'acció educativa la seva realització, en fer ple i perfecte el servei a la vida.

L'amor dels pares es transforma de font en ànima, i per tant, en norma, que inspira i guia tota l'acció educativa concreta, enriquint-la amb els valors de dolçor, constància, bondat, servei, desinterès, esperit de sacrifici, que són el fruit més preciós de l'amor» [13].

En conseqüència, davant "l'emergència educativa" de la qual parla Benet XVI, el primer pas és tornar a recordar que la meta i el motor intern de l'educació és l'amor. I que, davant les imatges deformades de l'autèntic rostre de l'amor, els

pares, partícips i col·laboradors de l'amor de Déu, tenen la capacitat i la missió joiosa de transmetre, de manera viva, el seu veritable significat.

L'educació dels fills és projecció i continuació del mateix amor conjugal i, per això, la llar familiar que neix com a desenvolupament natural de l'amor dels esposos és l'ambient adequat per a l'educació humana i cristiana dels fills. Per aquests, la primera escola és l'amor que es tenen els pares. A través del seu exemple reben, des de ben petits, una autèntica capacitació per a l'amor veritable.

Per aquest motiu, el primer consell que sant Josepmaria donava als esposos era que custodiessin i reconquerissin cada dia el seu amor, perquè és la font d'energia, el que realment dóna cohesió a tota la família.

Si hi ha amor entre els pares,
l'ambient que respiraran els fills serà
de lliurament, de generositat. El
clima de la llar el posen els esposos
amb l'afecte amb què es tracten:
paraules, gestos i mil detalls d'amor
sacrificat.

*La caritat ho omplirà així tot, i
durà a compartir les alegries i les
possibles contrarietats; a saber
somriure, oblidant-se de les
pròpies preocupacions per atendre
els altres: a escoltar el altres,
cònjuge o fills, mostrant-los que de
veritat se'ls vol i comprèn, a
passar per alt frecs menuts sense
importància que l'egoisme podria
convertir en muntanyes; a posar
un gran amor en els petits serveis
de què està composta la
convivència diària [14].*

Coses petites, gairebé sempre, que un
cor enamorat sap veure com grans i
que, per descomptat, tenen una

enorme repercussió en la formació dels fills, fins i tot en els de més curta edat.

Com que l'educació és continuació necessària de la paternitat i maternitat, la participació comú dels dos esposos s'estén també a l'educació. La missió educativa resideix en els pares precisament pel matrimoni; cada espòs participa solidàriament de la paternitat o maternitat de l'altre. Cal no oblidar que la resta d'agents educatius – escola, parròquia, club juvenil, etc.– són col·laboradors dels pares: la seva ajuda és prolongació –mai substitució– de la llar. En definitiva, per a la missió de construir la llar són necessaris els dos cònjuges. Déu dóna la gràcia per suplir la absència forçosa d'un, però el que no cap és la inhibició o renúncia voluntària.

És clar que el món ha sofert enormes canvis socials i laborals que tenen la

seva repercussió també en la família. Entre d'altres fenòmens, ha crescut el nombre de llars en què tant el marit com la dona tenen una feina professional fora, no poques vegades molt absorbent. Cada generació té els seus problemes i els seus recursos i no és forçosament pitjor una cosa que l'altra, ni es pot caure en casuístiques.

En qualsevol cas, l'amor sap anteposar la família a la feina, i és imaginatiu per suplir hores de dedicació amb una major intensitat de tracte. A més, no es pot oblidar que els dos esposos han d'estar implicats en la construcció de la llar, sense caure en la idea equivocada que el treball fonamental de l'home és guanyar diners, deixant en mans de la dona les tasques de la casa i la educació dels fills. A Maria i Josep, que van veure créixer Jesús en saviesa, en edat i en gràcia [15], confiem la missió dels pares,

cooperadors de Déu en una tasca de gran transcendència i de gran bellesa.

M. Díez

[1] Conc Vaticà II, Const. past. *Gaudium et spes*, n. 24.

[2] *Catecisme de l'Església Catòlica*, n. 1653.

[3] *ibídem*, n. 1604.

[4] *ibídem*, n. 2205.

[5] Conc Vaticà II, Const. past. *Gaudium et spes*, n. 48.

[6] *ibídem*, n. 22.

[7] *Lc* 2, 52.

[8] Cf. Joan Pau II, Exhort. apost. *Familiaris consortio*, 22-XI-1981, n. 36.

[9] Conc Vaticà II, Decl. *Gravissimum Educationis*, 28-X-1965, n.3.

[10] Benet XVI, Missatge a la diòcesi de Roma sobre la tasca urgent de l'educació, 21-I-2008.

[11] *Catecisme de l'Església Catòlica*, n. 1604.

[12] Joan Pau II, Exhort. apost. *Familiaris consortio*, 22-XI-1981, n. 17.

[13] *ibídem*, n. 36.

[14] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, n. 23.

[15] Cf. *Lc* 2, 52.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/la-missio-
educativa-de-la-familia-1/](https://opusdei.org/ca-ad/article/la-missio-educativa-de-la-familia-1/) (09/04/2025)